

RETROSPECTIVĂ LITERARĂ

1974
1979

Imnele patriei

Cu Imnele Transilvaniei, apărute în 1976, istoria românească se asază în mijlocul liricii lui Ioan Alexandru. Într-adevăr, această lucrare este intitulată: la o vreme nouă, complexă, ca a noastră, poezia răspunde cu un ecou sufletețesc vast și poetul îmbăieșează într-o scrutare generică eroii și epoci, evenimente, într-un fel de compendiu liric al unei multiseeculare existențe dramatice. Nimic nu pare aci rectificat, privit prin ochelul infumusectelor al mitologiei. A interpreta liric istoria este, la Ioan Alexandru, nu a o modifica factios, ci a o explica prin marile ei repere umane, politice și necesar sociale, așa cum a fost.

Tara, eroii ei, istoria, marile evenimente epocale sint percepute liric, în marginea adevărului inițial, cu o putere evocatoare rară, cu un gust a marilor viziuni dramatice la dimensiunile lui Octavian Goga. Poetul este un contemporan și o conștiință reflexivă cu exprimare vizionară; prin urmare, lirica lui cuprinde o interpretare politică dezleată de conștientul, atenția la nuanțe, dreptăți și pătrunderea în sufletul istoricului. Poetul este un contemporan și o conștiință reflexivă cu exprimare vizionară; prin urmare, lirica lui cuprinde o interpretare politică dezleată de conștientul, atenția la nuanțe, dreptăți și pătrunderea în sufletul istoricului.

ered al aceluia și om al vremii noi, în tara întregită, „unitate” și un motiv de slavă și un exemplu de rezistență neinteruptă în matricea patriei originare. De aceea, aceste „imne” nu au luat tonul euforic și nu sint niste diramări ci o meditație, cu emotia dramatică la cea mai înaltă tensiune, asupra unui destin istoric alcătuit din eroism și nu din neînțeleptă triumfuri. Poetul a descris martirizări în propoziții teribile, și nictat cazne și pedepse istorice nedrepte, a desenat solemn efigii de cărturari și de vitezozi. Istoria românească, cu întreaga ei complexitate și cu triumful final, este aici ca o mătură politică: „Cum spinzură-se / Cerul pe pământ și / Dumnezeu s-a spinzurat pe apă. / Dreptate și Frăție, cite zece frați / Si cite doi și cite trei miorare / Păstorul a porrit din răsărit să / caute pierdetule miorare. Hălescu / Nicolae din exil scriind pe cerul României, fără oseminte / Lucea / Farul de zău prin el din Univers / Deșteaptă Patria de / Holde din morminte”.

Fiindcă este politică și istorică, dezvoltată pe o bază morală și pe modele de ordin etic, lirica lui Ioan Alexandru conține, în această etapă a ei, și un sens superior pedagogic. Poetul și-a precepte morale prin exemple și nu prin propoziții scite, edifică o filozofie practică de extracție istorică și națională. Acest sentiment înconfundabil și atât de românesc, de echilibru cosmic, de cumpănare în orice circumstanță istorică, ideea că pe deasupra vicisitudinilor trecute triumful final este cert, dau liricii lui Ioan Alexandru nota de specificitate pură și întregesc senzația că poetul vede istoria ca pe un tot unitar, ca o reverberație a factorului eroic în prezent, cu un ecou solemn în contemporaneitate. „Arta” lui poetică e de aceea premonitoare și ceremonială, căci Ioan Alexandru vede în spațiile istoriei noastre furtive noște o „stea” revelatoare, un reper temeinic, un inevitabil triumf. Poet al patriei vesnice, geografice și milenare, al sentimentelor naționale adine, Ioan Alexandru e un Octavian Goga la dimensiunile literaturii noastre contemporane. Avem în Imnele Transilvaniei, de acum, un compendiu liric de istorie exemplară și o poezie patriotică majoră, de unde „Iara”, în întregimea ei, se vede în lumina pură a emoției patriotice.

Artur Silvestri

Rodu Costinescu : „Santierele naval Brăila”

Umanismul viziunii

„Si dacă te uiti bine, sau mai bine, observi că Moise n-a putut niciodată să se ducă mai departe de Turnuvechi, s-a tot întors între Turnuvechi și Malovat, și Braniste și Cimpuldar, dar n-a putut iesi din raionul ăsta, ca un cal ce nu poate sări dincolo de pătratele sașului pe care sare minciună și regi și ciferi în dreapta și în stînga, în sus și în jos, fără să alba libertatea de a sări afară din acest joc păstrat și în pătratele de alt cal sau de un pion sau nemincat de nimeni, cînd regele e mincat.”

Cuvintele acestea, spuse de o persoană din romanul lui Dumitru Radu Popescu, *Împăratul norilor*, desore alt personal, sint potrivite pentru a caracteriza nu numai biografia acestuia, ci și viziunea scriitorului însuși asupra existenței. Din punctul său de vedere, oamenii nu au cum evada din umanitate. Chiar și în solitudine, viața sufletească le este determinată de amintirea — luminoasă sau chinuitoare — a raporturilor cu semenii.

Împăratul norilor face parte dintr-un ciclu românesc vast care mai cuprinde *F. Vinătoare regală*. O here pentru caul meu și *Plăie de dincolo de vreme*. După cum s-a mai spus, în cele aproape două mii de pagini de o mare densitate epică se configurează un teritoriu imaginar, inexistent de hărți, ca la Faulkner, iar acest teritoriu are în „inventarul” său tot ce îl trebuie pentru a concura realitatea. Nu s-a observat însă că din spațiul respectiv lipsește totuși ceva: natura. Nici un munte pe care să trăiască sibaștrii adinchi în meditație, nici o bulboană în care să rămină captivă leștrita fermecată, nici o pădure întemțată prin care să rătăcească Linca nu găsim în proza lui Dumitru Radu Popescu. Ca elemente convenționale de decor sau ca mijloace de creare a atmosferei pentru reprezentarea cine știe cui, natura este prezentă în câteva imagini ale forțelor din afară anar, fără îndolali, aproape în fiecare capitol. Însă ele nu determină nimic în conștiința personajelor, care se definesc exclusiv prin altitudinea unor fațade de altitudine.

Asa se explică de ce proza lui Dumitru Radu Popescu seamănă cu un joc de oglinzi, care multiplică la nesfîrșit portretul uman. Fiecare individ este judecat de un altul, pentru ca amintirea să fie judecării de un al treilea și așa mai departe. Folosind ca material de observație *Împăratul norilor* — roman care, s-ar părea, încheie seria începută cu *F. Vinătoare regală* și *Plăie de dincolo de vreme* — și amintirea și a altor personaje, în care se vede desigur o similitudine cu *Împăratul norilor*, dar care poate fi considerat, din ratiuni retorice, și „blestemat”. Însă care constituie principala condiție a constituirii și menținerii conștiinței. În absența unei istorii — a individului sau a colectivității — se dizolvă orice sentiment de continuitate și gesturile omenești se desfac în componente fără sens, delirante. Tocmai de aceea, funcția conferită de Dumitru Radu Popescu amintirii reprezintă un element mod eric de a sustine cultura terestră și specificului uman.

Umanismul viziunii scriitorului se exprimă și prin efortul iesit din comun făcut în direcția individualizării personajelor. În *Împăratul norilor*, ca și în celelalte romane ale acestui ciclu, nimeni nu seamănă cu altul. Ca și George Călinescu, Marin Preda sau Nicolae Breban, Dumitru Radu Popescu a depășit etapa de generalizare a prozei noastre în care personajele sînt prin excelență „tipuri” esențiale dintr-o categorie. Fără să fie eroii și eroii săi semnificativ întodeuna ceva, dar acești eroi există mai ales prin ei înșiși, ca prezențe distincte, ireductibile.

Tocmai de aceea, aștia justificar la aceste proze este rezultatul confruntării mai multor puncte de vedere, în conformitate cu logica oricărui proces de cunoaștere de elaborare a adevărului. Numeroasele versiuni — chiar dacă unele dintre ele sint divergente sau chiar de-a dreptul opuse — compun, în cele din urmă, o imagine cuprinzătoare, realistă a trecutului. Și, mai ales, o imagine plină de învîlmăminte pentru cei angajați în construirea viitorului. Tică Dunăritu, personajul care realizează sinteza diferitelor interpretări, îndeplinește deci rolul de conștiință a unei epoci. A unei epoci lucide, pentru care retrospectiv, departe de a reprezenta un simplu act vindicativ, echivalență cu un act de restaurare a dreptății.

Uneori, în critică, se face confuzia de a considera umaniste cărțile care conțin declarații mai mult sau mai puțin grandilocvente în legătură cu umanismul. În *Împăratul norilor* asemenea declarații ocupă un spațiu minim, nesemnificativ. Însă perspectiva adoptată de scriitor în intelegerea și prezentarea vieții a fost astfel aleasă încît constituie prin ea însăși o insistență, și în cele din urmă, patetică pledoarie pentru om, pentru adevăr, pentru demnitate.

Alex. Ștefănescu

Conștiința de sine

de multă vreme o carte de critică nu a mai tulburat aplecându-se asupra înșirărilor noastre literare ca această. Din clasiicii noștri, cu subtitlul *Contribuții la ideea unui protoconromism românesc*, semnată de Edgar Papu. Mai puțin decît analizele ce formează sursa acestui volum, termenul protoconromism din subtitlu și o afirmație a autorului din Cuvintul explicativ („...cu nu mi pot revendica decît paternitatea formulei de protoconromism românesc, gîndită în opoziție cu ideea sincronismului, adică a năzuinței de „alimentare” a conștiinței „retardată”) sînt, a declanșeze inverșunute controverse în scris, dar, mai cu seamă, orale. Pe lingă lovinescienii declarați și cunoscuți, sincroniști ad-hoc au reacționat cu înfapt unei „bombe protoconrom”, inventiv teribilă ce le apără cu o menințare la adresa posterității criticii de la Fălticeni. De partea cealaltă, fără un Theophile Gautier în jiletică roșie din seara premierei cu Heranu, dar cu un Dan Zamfirescu mereu disponibil, sentențios asemeni lui Neaghe Basarab dînd sfaturi fiului sau Thendese, protoconromiști respicau, de cele mai multe ori, cu argumente și exemple peremptorii. Se traducea astfel în fapte îndemnul pe care Edgar Papu îl implora în finalul cuvintului său explicativ: „Cartea are, deci, un caracter deschis. Ea mai poate fi completată atît de autorul ei, cit și de mulți alți cercetători, ceea ce și doresc din toată inima. Este și rațiunea principală pentru care am publicat-o, aceea de a stimula și a spori cunoașterea de noi înșine în propria noastră conștiință” (s.n.). Nu vom refaca aici dosarul disputei, extrem de incitant-interesantă, ce ne vom opri doar asupra ideilor explicit sau implicit cuprinse în cartea lui Edgar Papu. Îndemnul socratic, subliniat mai de vreme, extins la scara unei întregi literaturii, gîndită ca un organism viu, călăuzeste întreg demersul critic al autorului. De aici derivă necesitatea de a atrage atenția fie asupra valorii unor creații literare mai puțin cunoscute, fie asupra unor aspecte ale operei insuficient cercetate sau superficial etichetate de antecessori, fie asupra unor prejudecăți instalate din comunitate sau datorate excesivei modestii. Dar, care, nu este aceasta chiar menirea esențială a actului critic? Și ce altceva decît astfel de necesare operații sint subtilile analize dedicate în carte învîlmărilor lui Neaghe Basarab... imagisticii nimeririi în Istoria Ieroglifică a lui Cantemir, navelor Alexandru Lăpusneanu de Negruzi, originalii sinteze de clasicism și romanticism care este *Zburătorii* lui Heliade, impresionismul pastelurilor lui Alexandru, unicității operei unor Eminescu, Creangă, Caragiale, identifi-

impresionist”, etc. Acestea și încă altele nu sint afirmații aruncate la întâmplare ci concluziile unor argumentații strîns, probe, rezultate ale cercetării în profunzime, investite cu atribuțiile profesionalismului și erudiției. Imperfecții există (una ar fi spre exemplu, afirmația, greu de susținut la o lectură în paralel, potrivit căreia cu Patul lui Precuș, Camil Petrescu este precursorul noului roman) dar ele sînt accidente, dacă nu negliabile ori-entări ale producției domeniului literar pentru a se impune și a influența în mod pozitiv condițiile de viață, să intre, cu alte cuvinte, în angrenajul mecanismelor de difuzare culturală. Or, condițiile istorice și literare pentru a se impune și a influența trebuie să beneficieze de un întreg complex de condiții favorabile, să intre, cu alte cuvinte, în angrenajul mecanismelor de difuzare culturală. Or, condițiile istorice și literare pentru a se impune și a influența trebuie să beneficieze de un întreg complex de condiții favorabile, să intre, cu alte cuvinte, în angrenajul mecanismelor de difuzare culturală.

Or, condițiile istorice și literare pentru a se impune și a influența trebuie să beneficieze de un întreg complex de condiții favorabile, să intre, cu alte cuvinte, în angrenajul mecanismelor de difuzare culturală. Or, condițiile istorice și literare pentru a se impune și a influența trebuie să beneficieze de un întreg complex de condiții favorabile, să intre, cu alte cuvinte, în angrenajul mecanismelor de difuzare culturală. Or, condițiile istorice și literare pentru a se impune și a influența trebuie să beneficieze de un întreg complex de condiții favorabile, să intre, cu alte cuvinte, în angrenajul mecanismelor de difuzare culturală.

Or, condițiile istorice și literare pentru a se impune și a influența trebuie să beneficieze de un întreg complex de condiții favorabile, să intre, cu alte cuvinte, în angrenajul mecanismelor de difuzare culturală. Or, condițiile istorice și literare pentru a se impune și a influența trebuie să beneficieze de un întreg complex de condiții favorabile, să intre, cu alte cuvinte, în angrenajul mecanismelor de difuzare culturală. Or, condițiile istorice și literare pentru a se impune și a influența trebuie să beneficieze de un întreg complex de condiții favorabile, să intre, cu alte cuvinte, în angrenajul mecanismelor de difuzare culturală.

Valentin F. Mihăescu

Din nou acasă...

Urmare din pag. 1

pină cînd constatam că avionul ocnlise pe departe stîl nostru.

În timp ce în Capitală armata regulată și cea muncitorească luptau pentru anihilarea trupelor hitleriste, în zorii unei zile fierbinți am fost siliți să ne părăsim de nepregătite casa, fiindcă dinspre oras înaintau trupe străine: zile și nopți ne-am așezat în liniștea pădurilor de fag, hrănindu-ne doar cu ciuperci și așteptînd mereu ca iscoadele să vină cu vesteă că ne putem întoarce, dar cînd încercam să ne apropiem de sat, oameni călări galopînd spre noi ne făceau semn să ne pierdem urmele în păduri. Acolo, în codru familiile diferitelor comune se așezaseră, unele pe deal, altele pe vale, exact

Patria mea

Urmare din pag. 1

după amintirea topografiei locurilor natale, unii începuseră să-și construiască locuințe durabile, dar cei mai mulți dormeau direct pe pămînt și se acoperiseră cu frunze fiindcă în graba plecării nu mai apucaseră să-și la asternături.

Ce înseamnă să fii din nou acasă (unde pînă lăsată în cuptor se făcuse scrum) ne-am dat seama numai după ce pribegia noastră involuntară se terminase. Iar ce a însemnat actul de la 23 August 1944 ne-am dat seama doar mult mai tîrziu cînd s-a constatat că imaginea țării a fost salvată de la un sigur dezastru, prin lupta armatei noastre alături de armata sovietică și de celelalte armate antihitleriste, prin mii și mii de jertfe, ajungînd să sărbătorim a 35-a aniversare a Eliberării într-o Tară în plin efort de dezvoltare, într-o Românie independentă.

Urmare din pag. 1

De peste un sfert de veac fi cutreieră pămîntul în lung și-n lat cu carnetul de scriitor în mînă, încercînd să-i surprind frumusețile vechi, spectaculoase înnoiri, minunatele mutații ce au loc în conștiința oamenilor care trăiesc, muncesc și se înfrîng pe pămîntul țării mele. Și nu mi-e deloc ușor să găsesc termenii cel mai potriviți pentru a reda pricepera și dăruirea cu care românii, maghiarii, germanii și tot aceia care s-au născut, trăiesc pe pămîntul României socialiste își unesc eforturile pentru a face această țară mai frumoasă, mai bogată, mai cunoscută în lumea largă.

De peste un sfert de veac încerc să redau în versuri frumusețea inegalabilă a cerului patriei mele, un cer pe care cîndva, în copilărie, l-am

Urmare din pag. 1

văzut brăzdat de avioane, purtînd bombe ucigătoare, un cer azi liber și pasnic sub care mă frămîntă inerente probleme cotidiene, mă năstăruiesc în căutarea și frumuseții, așidoma tuturor acolora. Arora le-a fost hărăzit să se nască și să trăiască sub acest cer. Și nu mi-e deloc ușor să găsesc rima cea mai potrivită, epitetul cel mai potrivit pentru a reda albul scîpitor-lîngșitor al porumbelului pării pe fundalul albastrului de Veneție al cerului patriei mele.

Dacă aș încerca să descriu ce înseamnă pentru mine casa în care locuiesc și pe care încerc zi de zi s-o infrumusețesc cu un gînd, cu o faptă, voi chema în ajutor o minunată metaforă a scriitorului de naționalitate maghiară din țara noastră, recent distins cu premiul Herder, Sula Andras, care menționa că țara e ca o imensă casă, la temelia căreia punem frățește, umăr la umăr, cu toții cite o cărămidă, pentru a o clădi cît mai durabilă, cît mai frumoasă. Este gîndul pe care îl parafrazez pentru că îl simt și al meu așidoma tuturor acolora, în numele cărora a fost formulat.

Chivără-roșie

Ioan Ivan

plase și acum se vede limpede trăsura domnească cu patru cai frumoși înaintea, gonind din răsunet. Al cîntecului călăraș tot în față, dar nepînșin în ham, eî legat la dreapta.

— Staiți, mîi, în loc, strigă la ei Valde. Ni-meni nu mîsca de aici, să-i spunem noi domnului grof cum se poartă cu noi slugile sale.

— Aici, mîria ta! Să-ri el aproape de stăpînul tău! — Uite! mă, cîi crescu luda! — se auzi o voce de femeie.

— Sîntuți mină cu plecădușe, mîria voastră, dar cîntecului să vine mîria sa grof Bernemisa, comitele de Alba Iulia. Domnia Voastră, dacă-mi este îngădui cu plecădușe să spun, sînteu-vru să zică Tugulea, neștiind nici el exact ce.

— Unde sînt husarii noștri? Unde rămas ticloși? Sînt la cîntec pe drum? — Au fost tot timpul în urma noastră. Numai aici, acum căbăușe mîsca, au dăpăru: la o colitură. Trebuie să așteptăm, mîria ta.

— Sîntuți mină cu plecădușe, mîria voastră, dar cîntecului să vine mîria sa grof Bernemisa, comitele de Alba Iulia. Domnia Voastră, dacă-mi este îngădui cu plecădușe să spun, sînteu-vru să zică Tugulea, neștiind nici el exact ce.

— De-a mai mult e voia domniei Purci, așu cum ziseți că-ți spune? — Ion al lui Ciocarda. — Tu capatul să burie!

cat: în scrie Maestratea Sîn Fekete I. — Adu-i cernea și până i se auzi o voce. — Să nu uiți hîrtia.

Teiul nu mai vorbești teiule nu mai adormi gîndurile mele-n răscol

un vînt potrivnic ți-a rărit frunza și cîntărești ți s-au îmbrăcat cu toții în ze de gheacă

inelele ți-au plesnit într-o singură noapte și te-au galit de viață inelele care ți-au dat ocol

eu zidesc lingă țina eu zidesc lingă țina cu sine și aur cald din sulcina fragi edificiu în care să dormi

dar nu vorbești teiule cu pitulicea cu norul cu anul pe care donul omarui

te-aduni în rădăcini unde soare e din ca în ce mai puțin și șeapta îndrăgostiiilor nu-ți mai face frunza să ardă

eu zidesc lingă țina eu zidesc lingă țina dor flăcăvi reci îți încheagă constelația în care-a să treci

Zilnic împarți de-aici îi întrebăzîi acel ținuț mai pur în care flăcără a miez și contur și inimii și celății din Ur indestul ar fi fost să măseri parțea ta de lumină din sorii dor tu cu

căci iată o noima: să îi pe vînt și pe mîină veșmint pentru cel gal și fără gal și chiar graiul său și singele lui albit de frig și gura sa — a două și roua în care rîui tăi și zilnic împarți casa în două și piinea și apa și cîvintul

Cîntec cu fața întoarsă pe și ce truce anapimul stinger al minții mele își stinge hotarul și ave-ro: mîlasea reca din core-s [estui] țeporoși jocul tandralului pe apă urma păsării-n aer chemărie rămasă lăză rîspimii amintirea un viitoare-nîmplîri

vei fi pierdut vreadotă ceva mai de preț deit clipa cînd ai fost nemulior și ochiul nu înceta să se bucur

vei fi plîns vreadotă ceva mai drag ce pe acest sîtar singuratic o cărui imagine se topește pe rețînă odată cu ninsoarea de primăvară

și toate-a acum hieroglife pe care nimeni nu le mai înțelege și ea — bucuria inimii — zace sub ele

radio

Vocația patriotică

Adreindu-se unei colectivități ra-diciul este el insuși o colectivitate. Veți fi observat, poate, că deși nunele re-dactorilor, numele crainicilor sînt dese repetate — și despre emisiuni m-am ocupat în alte cronici — reținem, mai ales, emisiunea. Cu alte cuvinte, nora-treacă — așa cum se cuvine într-o as-tfel de situație — înaintea autorului. Se reține, așadar, conținutul și mai puțin forma.

Vreau să mai spun și altceva: prin fermitate în program, printr-o con-stanță remarcabilă, câteva emisiuni au devenit puncte de reper pentru ascultă-torii (ele fiind comparabile cu cromo-nice — pentru a compara cu ziarul). Lucrul este mai puțin obișnuit, pentru că radioul nu se bazează pe emisiunile de excepție ale cîte un redactor, ci pe echilibrul și marea în colectiv. Le-gătura cu publicul este însă mult mai strînsă și riscul de a avea caderile televiziunii este mult mai mic.

Lată, ne aflăm în apropierea a două evenimente de mare însemnătate în istoria țării noastre: a 35-a aniversare a eliberării și Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român. Inițiat-ivă redacțională, împlinirea de pînă acum mai-au creat certitudinea unui lu-cru bine gândit, nu de circumstanță, cu posibilitatea includerii momentelor de-dicate celor două sărbători în emisi-urile fixe dar și cu posibilitatea unor emisiuni separate. „O zi într-o oră” prezintă o anchetă internațională, „România XXXV”, „Memoria pămîntu-lui românesc” a răsunat și în memoria noastră paginile de istorie înscrise în 23 August 1944. „Cine stie cîntă” are ca temă „Momente din lupta poporului român împotriva fascismului”, „Mo-

mentul poetic” de la 22.35 se intitulează „35 de ani de poezie contemporană”, „Tribuna radio” se ocupă de o temă generoasă „P.C.R. — stejar al luptelor pentru independență, suveranitate, drepturi și libertăți democratice”, ș.a.m.d. Au apărut emisiuni noi, cum ar fi „Congresul al XII-lea. Coor-donatele viitorului”.

Ceea ce trebuie subliniat este faptul că toate acestea se integrează organic în programul, asumate fiind ca elemen-te componente. Așta înseamnă o bună concepție a programului, tena lui de recepționar politic, deschiderea lui către evenimentul imediat, dar și pentru e-venimentele stabile (cele de zi cu zi). Ca un singur argument, vreau să atrag atenția că radioul s-a ocupat cel mai intens și cel mai constant de edita a li-a a Festivalului Național „Cîntarea României”, avînd în fața finală remarc-abilă inițiativă de a face cunoscut publicului — formații, interpreti, artiști populari.

Volumul impresionant de muncă (programul I emite zilnic de la 5 la 5 — adică 24 de ore, programul II — de la 6 la 1 — adică 20 de ore, pro-gramul III — emite 11 ore), seriozitatea și competența cu care se lucrează au adus radioul în fruntea instituțiilor de cultură și educație. Este însă o obli-gație pe care trebuie să și-o respecte, înălturînd conjunctura, evitînd contami-narea cu genurile publicitice speci-fice preselor scrise, gîndindu-se mereu că fiecare scris sau informație este rap-id trecut prin filtrul sensibilității, culturii, instrucției celorwa milioane de oameni.

Constantin Stan

plastică

Realul fantastic

Trei pictori — Constantin Blendea, Traian Brădean punctează, în ultima vreme, cum am notat-o și în alte arti-cole pe fluiditatea artistică a liniei su-geratoare de planuri în mișcare, teh-nică bine stăpînită și adaptată la ca-racterul emblematic al pinzelor sale. Descendele prezentate vîdesc și ele un apert nedistins pentru precizie și oculo semnificativ. Se înțelege astfel mai bine motivația interioară a unei picturi care, într-o calligrafie rafinată și în culori lipsite de spectaculozitate, transformă în edificii reprezentări ce aparțin a o anume enclitică.

Constantin Piliuță, este același deli-cat și subtil creator de imagini pline de o inelabilă poezie. Lîrismul pinzelor sale nu exclude dezgalirea unei energii ascensive: un stil tonic răzbat din ele, o notă de optimism neclășimă. În lucrările din expoziție, Piliuță se înfă-țisează mai ales în ipostaza de calligraf febril care, fără false pudori, vrea să ne arate că un adevărat contact vizual cu fantele simple ale vieții generează o rețete afectivă, că de sens demeritu-lui creator.

Sculptorii lui Aurelian Bleea, care aparține unei generații artistice de for-mație mai recentă, se încadrează bine în grup dat fiind spiritul lor de ex-hibitu. Bleea este un sculptor foarte atent la finisaj. Are respectul formei și este un cultivator al spiritului clasic. Despre el vom mai avea însă ocazia să vorbim în curînd.

Păcît că prezentarea lucrărilor acestui prestigioș grup de artiști a fost de-servită de o defectuoasă panotere și iluminare.

Grigore Arbore

muzică

Cerere și ofertă

Concertele au, din ce în ce mai mult, publicul lor stabil. Ne bucurăm că con-știenta la stîrgitul fiecărui sezon că audiența se menține constantă. Pentru fiecare categorie de manifestare muzi-cală se găsec melomanii dispuși să le recepteze în sala de concert. Deși can-titatea de muzică difuzată către ascultă-torii este din ce în ce mai mare, ea nu se izbăște nicicînd de un auditoriu precar.

Responsabilitatea menținerii unui dialectic viu între instituția muzicală și receptor este de prima importanță de acest cu reas. Ea se traduce, în primul rînd, prin inițiativa reperto-rială, apoi prin inițiativa organizatori-că, de cadru.

Interesul repertorial s-a deplasat de la perioada clasic-romantică, apro-pie absolută, în stagiunile de acum — 20 de ani, către extremitățile spa-tiului stilistic admis de regulă în să-lile de concert, așa făcîndu-se că acum fac să îl pline muzica barocului, a Re-nasterii sau chiar a pre-renasterii și muzica zilelor noastre. Organizatorii receptivă în general această mulție preferențială și-și dau curs, știindu-se, de exemplu, că ciclul de muzică de orgă, programat în ultimele stagiuni de Filarmônica (aici intră în discuție și fascinatia învălătorului instrument) sau lucrarea contemporană de excepție (de exemplu Orestia II de Aurel Stroe) îndeamnă pașii multora către Ate-nu ori Studiul Radioteleviziunii.

Apoi, organizarea tematică a afișu-lui s-a dovedit de primă importanță. Un concert eseu, un concert pe o temă, un concert argumentat, care să propu-

na și să exploreze o idee și consecin-tele ei sonore, determină o pasionantă reinterpretare a imaginilor muzicale chiar bine sedimentate în memoria ascultătorului. Deducem de aici o dis-ponibilitate, chiar o necesitate a pu-blicului către revalorizarea cunos-tințelor muzicale dobindite, o pasiune pentru noi, alta decît la o primă au-diență, pentru un nou contextual, dacă nu strict cognitiv, dar nu mai puțin pertinentă. Din ce în ce mai mult, re-ceptarea muzicii pare să se desprîndă de acceptarea strict hedonistă și să se petreacă mai acuzat în sfera consen-tului, ideologic.

Cealaltă modalitate de menținere activă a raportului dintre organizatori și interesul public este testarea de noi formule concertistice. Aici, stagiunea bucureștenă s-a arătat mai rezervată. Concertele-dezbateri (la R.T.V. sau „Dialogurile” Societății Muzic) au intrat în obiceiurile de an cu an, ca și „concertele perpetuu” ale Radintele-viziunii. Alte modalități de prezentare a muzicii în concert nu s-au mai in-ventat. De asemenea, într-o vreme, acum cîțiva ani, asistam la începutul unui proces de diversificare a locuri-lor în care se petrec manifestările mu-zicale. Mai mult spontanizate și lipsă de rutină în acest domeniu ar veni cu siguranță în întimplințarea cereii.

Cu toate abilitățile, reconștinem că stagiunea muzicală în București este o organism viu, care are virfurile sale, dar mai ales, are un nivel mediu foarte sigur.

Costin Cazaban

1 SEPTEMBRIE 1979

2050 de ani de la întemeierea statului dac centralizat

panteon autohton

«UTOPIA GETICĂ»

dacă amintim că după apariția studiului său din 1860 Perlit a dat? în care componenta latină a originii noastre era umbrită de elementul dac, B.P. Hasdeu, autorul studiului, a trecut printre-a perioadă violentă ostentivă, fixăm starea de spirit cu conștientă profundă asupra secretării originii românilor pentru multă vreme. O adevărată romanomanie, cu punctul de plecare în lucrările școlii ardelenice, domina scrierile privitoare la începuturile românilor. Neobișnuitul studiu al lui Hasdeu a avut mulți continuatori, atât din pricina romanomaniei, cât și din cauza dificultăților investigației: izvoarele narative asupra dacilor lipsind, iar arheologia abia născându-se la noi.

Realul prestigiu pe care l-a avut poporul dac în antichitate și apoi în evul mediu este puțin cunoscut la noi. Puțin știu că spaniolii pretindeau a se trage din geți, că geții indicau ca nobili strămoși ai lor pe daci sau că Danemarea se numea Dacia. Studiile lui E. Inzovan asupra posibilității relației vechi române cu au la noi circulația nevarsă. Titlatură de Dacia s-a păstrat pentru pământul românesc în mai toate scrierile istorice și geografice de formulă occidentală până în secolul XIX când ea este înlocuită și de revoluționarii români care scot un Magazin istoric, editura Dacia, și Dacia literară, o Dacia viitoare. Interesant este că geții vechii Daciei a galvanizat în evul mediu mai multe minți (nu aspira și Despot Vodă la reconstituirea Daciei?) și că el era, dese de sursă livrescă, mai puternic de pilă la maghiari (care vedeau în titlul Dacia a secolului XVIII o amănunțită deosebită a dacilor și altele) decât la români (care zădărnici și ai dacilor). Acest prestigiu de excepțională durabilitate a devenit tema de cercetare a lui Al. Busuioceanu în studiul inedit și neîncheiat Mitul dacic în istoria și cultura Spaniei, din care n-a apărut decât o introducere (Destin, Madrid, 4-5, 1952), urmat de o sinteză sugestivă intitulată Utopia getică (reprodusă în Magazin istoric, 12, 1978). Al. Busuioceanu nu vorbește numai despre «utopia getică» de inventat în Europa și în afară de aici, dar și despre faptul că în România, în timp ce s-a descoperit suportul. El arată între altele importanța elementului trac în viața imperiului roman după cucerirea Daciei și rolul lor decisiv în evoluția imperiului la un moment de răscruce.

Orgoliul propriu obșirii, rezistența la asimilarea amănunțită, caracteristică dacilor, sunt caracterizate în reconstituirea lui Al. Busuioceanu, Utopia getică, popoarele trac-dace de la Dunăre: „Dar e o perioadă de maximă gravitate, la sfârșitul secolului III și începutul secolului IV, când Roma pierzând autoritatea, Imperiul e pe punctul de a se dezintegra, o criză pronunțată militară și prin învingerea anarhică a provinciilor. Rolul dacilor e primordial în acea mare criză care zădărește temeliele Imperiului. Istoricul dau de obicei puțină atenție sau niciuna, faptului că timp de câteva decenii, la vechiul și înfloritorul imperiu roman împărat asociat al lui Diocetian (284) până la moartea lui Licinius (324), patru împărați, Daci sau Carpi de origine, se succed fără întrerupere la comanda imperiului și constituie dinastie, cea dintâi dinastie din Imperiul roman: Maximian Hercules, Maximian Galeriu, Maximian Dacia și Licinius, la care trebuie adăuțat și Maxentiu, împărat usurpator (fiu al lui Maximian Hercules), precum și alți doi daci ca cesari: Severus și Licinianus. Toți sunt de origine „proletară”, ciobani săraci, și cu excepția lui Maxentiu, dusmani neîmpăcați ai oligarhiei din Roma. Ajunși la purpură prin voiața legiunilor, și unii dintre ei neînțeleși să pună piciorul în Italia decât ca dușmani, acești daci, reprezintă în istoria Romei un fenomen absolut unic: revoluționarii și revoluționarii antinomici ideii înșei a Imperiului. În realitate sint cei dintâi barbari care cuceresc puterea ducind la Roma și în Orient, nu ideea de autoritate respectată până atunci și semnul dărmării și voiața de instaurare a altor daci, care și avea centrul în Nicomedia, capitala a Dacilor. Intre acești împărați, acei care rezevizintă personalitatea cea mai puternică și tenace, Galeriu, pare a fi avut toată conștiința vechiului lui dac înamie ereditat al Romei. Se cunosc prin măturile contemplantului în lăcașul de cult al daciilor și el însuși dedicat acestui cult, care nu poate fi altul decât al lui Zamolxe, Galeriu e timpul rebelului leșit din acei munți, unde viața ciobănească conservase todeauna ideea libertății barbare, înamiea oricărui imperiu. Ajuns cesar și apoi împărat, făcând cunoscute și daciilor din țara strămoșilor, prin lăcașul social și instinctivul poporului său, își întorcea legiunile împotriva Italiei, cu hotărârea — afirmă Lactanțiu — de „a sterge până și amintirea Romei” și a fost pe punctul să declare același autor creștin — „să schimbe numele Imperiului în Imperiu dacic: CUIUS TITULUM IMMUTARI VOLEBAT, UT NON ROMANUM IMPERIUM, SED DACISCUM COGNOMINARETUR. Lactanțiu atribuia furia daciului (dureri e caracteristicii faptului că daciții și strămoșii lui Galeriu fuseseră stinși cenzurii, pe care Traian îl înmuseca ca pedesău Dacilor încăpățânați în rebeliune. [...] Textul lui Lactanțiu este ca un ecou tirziu al unor fapte pe care le cunoaștem și din alte măturii, cum e faimoasa inscripție a lui Tiberius Plautius Silvanus Aelianus, guvernator al Moesiei, care în anul 92 și 93 strămuta în Moesia „să stă de mil de Transdanubieni, cu femele, copii, principii sau regii lor, pentru a plăti tribut”. Două secole și jumătate mai târziu, acești Transdanubieni erau stăniți imperiului. În Galeriu, ridicat dintre ei, își aducea aminte, Textul lui Lactanțiu nu e o noie, probă, în înțelesul material al cuvintului; dar în acest caz, e mai mult decât atât: e măturie despre o conștiință tulburată în Imperiu. Acel barbar era un dac. Pusese cenz asupra cetățenilor din Roma, lucru nemai-pomenit vreodată. Învinse și amestecă, în amestec, aceluși Imperiu și ridică centrul Imperiului său în Nicomedia, în țara tracă. Lactanțiu îi atribuia ideea de Imperiu universal”.

„În mutarea de la vest la est a centrului de greutate al Imperiului roman și a destrămării lui un rol decisiv l-au avut populațiile autohtone, mai mult sau mai puțin romanizate, ale statului european. După „dinastia dacă” propusă de Al. Busuioceanu, un trac romanizat va funda Constantinopolul, după cum un nepot al împăratului trac Justin, nepot de prin „bărțile rustice ale Daciei”, zice istoricul Gibbon, va da o strălucire orientală imperiului roman: e vorba de Justinian. Decadența și prăbușirea imperiului roman este strinsă legată de tradițiile și vitalitatea politică a autohtonilor de la Dunărea de Jos. Dacă amintim că la vintura de grație a fost dată imperiului roman cu sediul la Constantinopol de împăratul Avastilor, completând tabloul alcătuit de Al. Busuioceanu. Înaintea tuturor ca un preluat al cărui conștient și pe puțea hănuși nimeni, se așază răscălna din Italia a altui trac, Spartacus, care deși a zădărit organizația de stat romană, înțea de fapt să se întărească cu o parte a armatei sale în țara de abșirșe: Tracia. O alergie puternică la ideea de imperiu, cu efect final distructiv, pare a anima pe toți acești „barbari” din viața Imperiului roman. Numul de la Penla-au daci? la Utopia getică arată că ostracizarea lui Hasdeu în 1860 a fost realitate și forța elementului autohton de la Dunărea de Jos s-a impus tuturor. Blaga, Sadoveanu, Mircea Eliade vor scrie pagini inspirate despre existența lor.

Aplecându-se asupra unor elemente, necerentate încă la noi, de istoriografie antică și medievală, Al. Busuioceanu rezolvă traze-dacilor fizionomia și demnitatea meritată. În întipărirea celor 2050 de ani de la întemeierea statului lui Burebista tipărim începutul și neîncheiatul studiu al cercetătorului despre mitul Daciei în Europa occidentală.

RED.

Cercetarea mea n-a fost, la început, deloc ambițioasă. Nu urmăream decât o informație sumară asupra unui punct precis de istorie. Dar pe acest drum, m-am văzut în curind adus a parcurge toate cronicile spaniole publicate, unde putea fi vorba de trecutul nostru. Ca să fiu mai precis — căutam tradiția spaniolă, pe care o presupuneam la cronicarii medievali, despre împăratul Traian și despre cucerirea lui în Dacia. N-am găsit-o. Oricât de curios ar părea, o asemenea tradiție nu există. Cronicarii spanioli n-au știut că Traian a cucerit Dacia; sau, dacă au știut vreo, n-au răsit că e de vreun interes să amintescă lucrul. Nu există vreo tradiție locală nici măcar despre împărat, independent de faptele lui de la Dunăre. Acest lucru e poate mai grav; dar nu e locul să stăruiesc aici asupra lui. Traian, a fost pus la Index, timp de o mie de ani și mai bine. A figurat în lista de persecutori, ai creștinilor, stabilită de Sfințitul Augustin. Amintirea lui n-a mai fost posibilă decât când Papa Inocențiu al III-lea a rostit un cuvint de clemență și a recunoscut bunătatea împăratului. Cel dintâi elogiu al lui Traian, în patria sa, îl scrie Alfonso el Sabio, la sfârșitul secolului al XIII-lea, cam în aceeași vreme când și Dante făcea împăratului un loc în Purgatoriu.

Dar dacă această tradiție spaniolă despre Dacia n-am găsit-o și nici un text nu s-a ivit care să contribuie cu ceva la ideea descendenței noastre din Roma și, într-un fel, a legăturii noastre cu Spania, spre surprinderea mea am găsit în cronicarii spanioli o tradiție inversă, adică o tradiție dacică a Spaniei, independentă de Traian și alit de înrădăcinată încit poate trezi mirare și reflexie. Îmi inchipui că această parte a cronicarii spaniole n-a fost cercetată de istoricii români, dacă nu s-a observat până acum că pentru cronicarii spanioli, și anume pentru toți, nu Dacia a fost fondată de un împărat iberic sau ate a-și căuta vreo urmă între spanioli, ci dimpotrivă, spanioli sunt descendenți din Geți și Daci și Spania a fost fondată — la a patra a ei fundare și definitivă, în secolul al V-lea — de poporul de la Dunăre.

Să nu fiu greșit înțeles. Nu e vorba aici de simpla confuzie, universală în lumea antică, între Geți și Goți. O asemenea temă n-ar merita osteneala unei cărți. E vorba de împrejurări specifice spaniole, care au făcut ca această confuzie să ia în Spania un caracter cu totul neașteptat și să dea naștere, în spiritul cronicarilor și oamenilor din Evul Mediu și chiar mai târziu, unei doctrine care, învățată în negur istorice, ia forma unui mit. În Istoriile lui Orosius, la începutul secolului al V-lea, ideea se reduce încă la o confuzie, deși Orosius apasă asupra ei și îi dă forma unei afirmații: *Gatae illi qui et nunc Gothi*. Orosius scria în Africa, fugit de frica Goților, care atunci năvăliseră în Peninsula. Două secole mai târziu însă, Sfințitul Isidor din Sevilla, pe jumătate got — căci mama lui era născută din oamenii veniți de la Dunăre — afirma cu tărie identitatea Goților cu Geții; și în *Etimologiile* și *Istoria* lui el dă altele referințe erudite, încit se poate reconstitui — și acest lucru l-am făcut — o Teorie getică a Sfințitului Isidor. Teoria aceasta, etimologică și genealogică, pe care marea autoritate a Sfințitului a impus-o în Spania pentru multe secole, își avea fundamentul biblic și profane greu de contestat și se susținea și pe un argument în aparență accidental, dar care, sub pana Sfințitului Isidor, ia forța unui vaticiniu. Un vers al lui Lucan — poet spanic — era interpretat de Sfințit în sensul unei profeții, după care Geții trebuiau să năvălească în Spania și, potrivit unei voine divine, să înceapă istoria nouă a poporului spanic. Un vaticiniu împlinit confirmă însă adevărul ocul și dă naștere mitului. Timp de șase secole, versul lui Lucan și argumentele Sfințitului Isidor — repetate de la un cronicar la altul se amplifică și înflăcău, pe măsură ce mai influente, cu cât sint mai nebuloase, și fac autoritate, nu numai pentru cărturari, dar și pentru oamenii din clasa conducătoare, care, chiar tirziu, cind Goții dispăruseră, trebuiau, pentru a și întemeia noblețea, să probeze sau măcar să afirme descendența lor din Geți. O polemică aprinsă, în secolul al X-lea, între un învățat din Cordova, Paolo Alvaro, împotriva unui adversar impertinent, un convertit la iudaism, culmina cu această declarație superbă a nobilului cordovez: „Ca să mă cunoștii mai bine și să te feresti mai mult de mine, închinându-ți gura, ascultă-l pe Virgiliu. „Geții disprețuiesc moartea și primesc cu înuare răznilor” — *morem contemnant laudate caslere Getes* (sic). Argument fără replică. El era scos din paginile Sfințitului Isidor și afirma vritatea cea mai înaltă pe care și-o atribuia noblețea spanică: disprețul de moarte. Disprețul de moarte, noblețea Geților. Înapoia acestei virtuți sta un mit; și noi îl cunoaștem: Mitul lui Zamolxe.

Mitul acesta, care în textele Sfințitului Isidor nu își are încă nume, apare în toată puterea și cu tot cortegiul de evocări istorice legat de el, în secolul al XIII-lea, în *Historia Gothica* a strălucitului Arhiepiscop Don Rodrigo Jimenez de Rada, din Toledo. Paginile pe care le public acum tratează tocmai acest capitol. Zamolxe, Burebista, Deceneu, Decebal etc., intră, prin opera Arhiepiscopului, în țara spaniolă; nu ca niște oaspeți întâmplători, ci ia un loc în genealogia poporului spanic: *Don Deceno, don Zamolxe, don Boruista* — așa cum, în aceeași versiune castiliană din secolul al XIII-lea, la care mă refer, găsim, printre întemeietorii mai vechi ai Spaniei, pe *don Hercules*, care l-a învins pe Gerion și a așezat Coloanele de la Cadix, și pe *don Espanno* (Hispanus), *criado e usado de don Hercules*, servitor și vasal al lui don Hercules, care don Espanno dă numele țării.

De rindul acesta, un izvor nou alimenta ideea „getică”, a cronicarilor și istoricilor spanioli. Acest izvor e Jordanes, pe care, în chip curios, Isidor nu l-a cunoscut. O observație e poate necesară și aici, pentru a preveni posibile erori de apreciere. Istoricul modern și-au spus cuvintul asupra lui Jordanes. Dar nu e vorba aici de valoarea contestabilă a autorului got, ca izvor istoric; căci nu e vorba, firește, nici de a descoperi știți noi despre Dacia, nici de a proba că Spanioli coboară din Geți sau Daci. E vorba de mitul getic și de migrația lui; de prezența lui Zamolxe în Spania. Jordanes, un divulțar, vine tirziu, atunci cind Goții, purtători ai mitului, introduseră de mult ideea getică în Dacia. Dar Jordanes era un Got născut în Dacia, adică în țara mitului; și creditul lui e, din această cauză, enorm pentru cei ce se socotau coboritori din oamenii de la Dunăre. Pe de altă parte, ne interesează nu numai mitul în sine, dar și valoarea lui morală și socială între oamenii care îl adoptau și își făceau din el un „mit ancestral”, și cel mai însemnat. Jordanes servește în această privință ca izvor definitiv, confirmând tradiția getică elaborată de autori spanioli venetici, ca Sfințitul Isidor, și dind figura mitului și elemente care fac din el simbol pentru contemporani și pentru Istorie.

Zamolxe, în această fază a destinului său,

AL. BUSUIOCEANU

Mitul dacic în istoria și cultura Spaniei

Cristian Calcan: „Un dac o coborî din Columna”

și sacrificat. Figura lui se subiază, trece pe al doilea plan. Figura lui Deceneu triumfă. Ea apare, între strămoșii Goților, și deci ai Spaniolilor, ca exemplul cel mai înalt al înțeleptului — el Sabio — sacerdot și aproape rege, inspirator al Bunului Guvern, rindurilor al cultului și învățator al poporului său în toate cele văzute și nevăzute. Respectul pentru Biserici, numai el împiedică pe autorii spanioli să-l înfățișeze pe eroul mitului și ca fondator de religie sau ca zeu. Deceneu nu se cuvenea să fie un păgîn. În textul lui Alfonso el Sabio, autor mai politic, el apare chiar ca un fel de creștin, învățând pe Goți teologia și rinduirea între ei preoți și episcopi. Înopia figurii lui Deceneu însă, pentru cine cunoaște mitul, stă figura grandioasă, învățată de mister, a lui Zamolxe. Cind Deceneu, în autorii spanioli, înipază pe Goți în rindurile celor douăsprezece semne, în cursul planetelor, în creșterea și descreșterea lunii, în cursul soarelui, în astrologie și în astronomie, noi știm că acest Deceneu nu e altul decât zeul Zamolxe, pe care Grecii — după Herodot — îl socoteau un elev al lui Pythagoras (deși Herodot credea că Zamolxe trăise mult înaintea lui Pythagoras) și din care Strabo făcea un cititor în stele, care își învățase știința în Egipt. Dar nu acest lucru are importanță. Virtutea ființelor care intrupează miturile e transfigurare. Zamolxe și în Dacia a cunoscut schimbarea la față. După ce a propovăduit Dacilor, a dispărut în pștera din Muntele Sacru unde trăia — Strabo numește acest munte Kogalnon — și după eliva ani a ieșit din nou la iveală, pentru a se confirma învățăturile sale. În mitul spanic, Zamolxe în figura lui Deceneu. E tot una. În fondul lucrului rămîne ceea ce ne interesează, mitul dacic, și de el avem a ne ocupa.

Capitolul pe care îl public acum nu urmărește decât să clarifice izvoarele mitului în adopțiunea lui spaniolă, să definească mitul textual și să explice unele elemente care pot părea incongruente. Istoricii spanioli moderni nu se mai ocupă de această parte semibufoasă a istoriei Patriei. Goții și-au pierdut mult, pentru moderni, din prestigiu de strămoși. Figura lui Deceneu a rămas, din această cauză, neatinsă în studiul, uitată în sursele de legendă. Nici un istoric spaniol n-a recunoscut sub acest nume persoana reală a Mareului Preot dac din vremea regelui Burebista, cum n-a identificat nici unul din celelalte nume dacice care strălucesc misterios în genealogia poporului iberic. Acest capitol nu epuizează însă consecințele adopțiunii mitului și valoarea de cultură și de istorie pe care mitul a creat-o. Ceea ce spun acum poate trezi mirare. Miturile uitate ajung de nearezut, cind studiile nu răscolesc originile și transformările lor curioase. Dar e locul să afirm că secolul al XIII-lea e aproape un secol „getic” în istoria Spaniei. Se va vedea, din capitolul pe care îl dau, apolonia făcută acestor strămoși de la Dunăre de Arhiepiscopul Jimenez de Rada, om al Bisericii și unul dintre cei mai culti ai secolului. Entuziasmul său pentru Goți Geți îl duce până la limita extremă de a adopta în genealogia patriei pînă și pe Amazone, fiindcă era credința că aceste femei extraordinare erau de neam getic. Ideea de puritate a moravurilor și conceptul suprem al Bunului Guvern, important todeauna pentru Spanioli, îl fac pe Arhiepiscop să uite că Amazonele, pagine și sanguinare, supăraseră întotdeauna pe scriitorii bisericesci. Prelatul credea în ele, nu se îndoaia că acele femei existau; și e o splendidă utopie „getică” aceea a țării *Feminei*, pe care bunul Arhiepiscop o imaginează ca existind încă în vremea lui și o situează în țara noastră, la Tamis. Ideea acestei țări a *Feminei* va reveni pînă tirziu în cronicarii spanioli.

Către sfârșitul aceluiași secol, al XIII-lea,

simbolul ale Dacilor. Nu intru în amănunte, pentru că tema m-ar duce prea departe. E destul să spun că heraldicii Regilor Catolici nu inventau nimic. Heraldica, în forma ei înaltă, nici nu admite invenții. Ea e legată todeauna de tradiții. În tradiția regilor Spaniei era gotică, adică dacică. Izvoarele heraldicilor erau autori spanioli: Lucan, Seneca, Sfințitul Isidor, Jimenez de Rada, Alfonso el Sabio și alții. Lucan pomenise de faima arcului getic și versul său fusese repetat de Isidor și alți autori — *Armeniosque arcus Geticis intendit neritis*. Seneca vorbea de teribila săgăteț getică zburând spre cer... *fatis in coelum harundis*. „Getica” rîse dimiști manus; Jimenez de Rada explicase că Geții „făceau arcuri de coarde cu mare măiestrie”; iar Sfințitul Isidor citase versuri din Sfințitul Paulin din Nola către Episcopul Nicetas din Remesiana, cind acesta se întorcea în Dacia, versuri care aminteau de Geți, de Dacul pileat și de bogăția de vite de pe malurile Dunării.

...Et Getae currunt et uterque Dacus Qui colit terrae mede, vel ille Diviti multo bove pileatus Accolla ripae...

O versiune, puțin alterată, a acestei tradiții heraldice o culegea în secolul al XVII-lea, în relația sa de călătorie prin Spania, Cosimo de Medici — din familia Medicilor de la Florența — care, vorbind de scutul regilor la San Juan de los Reyes, la Toledo, explica: „...vi sono per armento l'insigne de 'Gotti' cloe saette e giogo all'usanza degli Sciti, come Quinto Curzio riferisce, dicendosi che i Re di Castiglia vollero conservar segno di discendenza da medesimi Gotti...” E evident că Scitii intră aici printre-o confuzie. E vorba de Goți și deci de Geți. Mențuneya chiar a numelui lui Quintus Curtius e o aluzie la capitolul bine cunoscut din cartea acestuia, referitor la incursiunea lui Alexandru cel Mare în țara Goților. Dar, și cu acest argument și fără el, lucrul era absolut normal. Miturile sfîrșesc toate prin a intra în heraldică, chiar cind originea lor nu e totemică, sau populară, ci e cultă. Oare Hercules—Hercules, ca să-și așeze coloanele la Cadix și să înflăcărească pe blazoane spaniole, nu fusese aduce de preți, în Italia întâi și pe urmă în Spania? Zamolxe venise pe o cale mai populară. Mitul dacic intrase în Spania odată cu poporul Goților și cu istoria acestui popor.

Nu trebuie să ne așteptăm însă la o transfigurare neînțetată a mitului; pentru că în Spania, mitul getic e istoric, nu e mit originar. Viața lui e măsurată, deci; și chiar intrarea lui în heraldică poate fi privită ca o limită fatală. Heraldica nu poartă noroc miturilor, pentru că le denunță, le face să-și piardă viața oculta. Hercules însuși, cind a intrat în blazoane, și-a pierdut secretul, s-a pierdificat. Dar cu Zamolxe se întâmplă un lucru mai curios. El are, în Spania, mai multe figuri. E Deceneu, se confundă cu Geții, se confundă cu Goții. Această personalitate, mai multiplă și mai acusată, îl face să supraviețuiască chiar și heraldiciei, să strălucască în tradiția istorică și să reapară cîteodată, unde e mai puțin așteptat.

N-am de gînd să urmăresc aici toate drumurile „getice” în istoriografia spaniolă. Zamolxe, Burebista, Deceneu vor continua încă multă vreme să fie pomeniți cu venerație în cronicile spaniole. Numele lor apar cîteodată în noi forme alterate, Zamolxemo, Deciano, Diciano, Dicano. Într-un cronicar țara *Feminei* devine *Femina*. Toată această istorie incontrollabilă începe a-și pierde ceva din creditul ei numai în vremea umanșilor, cind spiritul critic ajunge a separa pe Goți de Geți. Dacă confuzia mai reapare în secolul al XVII-lea, la vreun autor ca filosoful Luis Vives, care rezuma istoria Goților în Introducerea sa la opera Sfințitului Augustin, *De civitate Dei*, nu mai e vorba de un mit, ci de o simplă confuzie de nume și de o transferare de fapte istorice de la un popor asupra altului. Burebista și Deceneu vor continua încă multă vreme să fie pomeniți cu venerație în cronicile spaniole. Numele lor apar cîteodată în noi forme alterate, Zamolxemo, Deciano, Diciano, Dicano. Într-un cronicar țara *Feminei* devine *Femina*. Toată această istorie incontrollabilă începe a-și pierde ceva din creditul ei numai în vremea umanșilor, cind spiritul critic ajunge a separa pe Goți de Geți. Dacă confuzia mai reapare în secolul al XVII-lea, la vreun autor ca filosoful Luis Vives, care rezuma istoria Goților în Introducerea sa la opera Sfințitului Augustin, *De civitate Dei*, nu mai e vorba de un mit, ci de o simplă confuzie de nume și de o transferare de fapte istorice de la un popor asupra altului. Burebista și Deceneu vor continua încă multă vreme să fie pomeniți cu venerație în cronicile spaniole. Numele lor apar cîteodată în noi forme alterate, Zamolxemo, Deciano, Diciano, Dicano. Într-un cronicar țara *Feminei* devine *Femina*. Toată această istorie incontrollabilă începe a-și pierde ceva din creditul ei numai în vremea umanșilor, cind spiritul critic ajunge a separa pe Goți de Geți. Dacă confuzia mai reapare în secolul al XVII-lea, la vreun autor ca filosoful Luis Vives, care rezuma istoria Goților în Introducerea sa la opera Sfințitului Augustin, *De civitate Dei*, nu mai e vorba de un mit, ci de o simplă confuzie de nume și de o transferare de fapte istorice de la un popor asupra altului. Burebista și Deceneu vor continua încă multă vreme să fie pomeniți cu venerație în cronicile spaniole. Numele lor apar cîteodată în noi forme alterate, Zamolxemo, Deciano, Diciano, Dicano. Într-un cronicar țara *Feminei* devine *Femina*. Toată această istorie incontrollabilă începe a-și pierde ceva din creditul ei numai în vremea umanșilor, cind spiritul critic ajunge a separa pe Goți de Geți. Dacă confuzia mai reapare în secolul al XVII-lea, la vreun autor ca filosoful Luis Vives, care rezuma istoria Goților în Introducerea sa la opera Sfințitului Augustin, *De civitate Dei*, nu mai e vorba de un mit, ci de o simplă confuzie de nume și de o transferare de fapte istorice de la un popor asupra altului. Burebista și Deceneu vor continua încă multă vreme să fie pomeniți cu venerație în cronicile spaniole. Numele lor apar cîteodată în noi forme alterate, Zamolxemo, Deciano, Diciano, Dicano. Într-un cronicar țara *Feminei* devine *Femina*. Toată această istorie incontrollabilă începe a-și pierde ceva din creditul ei numai în vremea umanșilor, cind spiritul critic ajunge a separa pe Goți de Geți. Dacă confuzia mai reapare în secolul al XVII-lea, la vreun autor ca filosoful Luis Vives, care rezuma istoria Goților în Introducerea sa la opera Sfințitului Augustin, *De civitate Dei*, nu mai e vorba de un mit, ci de o simplă confuzie de nume și de o transferare de fapte istorice de la un popor asupra altului. Burebista și Deceneu vor continua încă multă vreme să fie pomeniți cu venerație în cronicile spaniole. Numele lor apar cîteodată în noi forme alterate, Zamolxemo, Deciano, Diciano, Dicano. Într-un cronicar țara *Feminei* devine *Femina*. Toată această istorie incontrollabilă începe a-și pierde ceva din creditul ei numai în vremea umanșilor, cind spiritul critic ajunge a separa pe Goți de Geți. Dacă confuzia mai reapare în secolul al XVII-lea, la vreun autor ca filosoful Luis Vives, care rezuma istoria Goților în Introducerea sa la opera Sfințitului Augustin, *De civitate Dei*, nu mai e vorba de un mit, ci de o simplă confuzie de nume și de o transferare de fapte istorice de la un popor asupra altului. Burebista și Deceneu vor continua încă multă vreme să fie pomeniți cu venerație în cronicile spaniole. Numele lor apar cîteodată în noi forme alterate, Zamolxemo, Deciano, Diciano, Dicano. Într-un cronicar țara *Feminei* devine *Femina*. Toată această istorie incontrollabilă începe a-și pierde ceva din creditul ei numai în vremea umanșilor, cind spiritul critic ajunge a separa pe Goți de Geți. Dacă confuzia mai reapare în secolul al XVII-lea, la vreun autor ca filosoful Luis Vives, care rezuma istoria Goților în Introducerea sa la opera Sfințitului Augustin, *De civitate Dei*, nu mai e vorba de un mit, ci de o simplă confuzie de nume și de o transferare de fapte istorice de la un popor asupra altului. Burebista și Deceneu vor continua încă multă vreme să fie pomeniți cu venerație în cronicile spaniole. Numele lor apar cîteodată în noi forme alterate, Zamolxemo, Deciano, Diciano, Dicano. Într-un cronicar țara *Feminei* devine *Femina*. Toată această istorie incontrollabilă începe a-și pierde ceva din creditul ei numai în vremea umanșilor, cind spiritul critic ajunge a separa pe Goți de Geți. Dacă confuzia mai reapare în secolul al XVII-lea, la vreun autor ca filosoful Luis Vives, care rezuma istoria Goților în Introducerea sa la opera Sfințitului Augustin, *De civitate Dei*, nu mai e vorba de un mit, ci de o simplă confuzie de nume și de o transferare de fapte istorice de la un popor asupra altului. Burebista și Deceneu vor continua încă multă vreme să fie pomeniți cu venerație în cronicile spaniole. Numele lor apar cîteodată în noi forme alterate, Zamolxemo, Deciano, Diciano, Dicano. Într-un cronicar țara *Feminei* devine *Femina*. Toată această istorie incontrollabilă începe a-și pierde ceva din creditul ei numai în vremea umanșilor, cind spiritul critic ajunge a separa pe Goți de Geți. Dacă confuzia mai reapare în secolul al XVII-lea, la vreun autor ca filosoful Luis Vives, care rezuma istoria Goților în Introducerea sa la opera Sfințitului Augustin, *De civitate Dei*, nu mai e vorba de un mit, ci de o simplă confuzie de nume și de o transferare de fapte istorice de la un popor asupra altului. Burebista și Deceneu vor continua încă multă vreme să fie pomeniți cu venerație în cronicile spaniole. Numele lor apar cîteodată în noi forme alterate, Zamolxemo, Deciano, Diciano, Dicano. Într-un cronicar țara *Feminei* devine *Femina*. Toată această istorie incontrollabilă începe a-și pierde ceva din creditul ei numai în vremea umanșilor, cind spiritul critic ajunge a separa pe Goți de Geți. Dacă confuzia mai reapare în secolul al XVII-lea, la vreun autor ca filosoful Luis Vives, care rezuma istoria Goților în Introducerea sa la opera Sfințitului Augustin, *De civitate Dei*, nu mai e vorba de un mit, ci de o simplă confuzie de nume și de o transferare de fapte istorice de la un popor asupra altului. Burebista și Deceneu vor continua încă multă vreme să fie pomeniți cu venerație în cronicile spaniole. Numele lor apar cîteodată în noi forme alterate, Zamolxemo, Deciano, Diciano, Dicano. Într-un cronicar țara *Feminei* devine *Femina*. Toată această istorie incontrollabilă începe a-și pierde ceva din creditul ei numai în vremea umanșilor, cind spiritul critic ajunge a separa pe Goți de Geți. Dacă confuzia mai reapare în secolul al XVII-lea, la vreun autor ca filosoful Luis Vives, care rezuma istoria Goților în Introducerea sa la opera Sfințitului Augustin, *De civitate Dei*, nu mai e vorba de un mit, ci de o simplă confuzie de nume și de o transferare de fapte istorice de la un popor asupra altului. Burebista și Deceneu vor continua încă multă vreme să fie pomeniți cu venerație în cronicile spaniole. Numele lor apar cîteodată în noi forme alterate, Zamolxemo, Deciano, Diciano, Dicano. Într-un cronicar țara *Feminei* devine *Femina*. Toată această istorie incontrollabilă începe a-și pierde ceva din creditul ei numai în vremea umanșilor, cind spiritul critic ajunge a separa pe Goți de Geți. Dacă confuzia mai reapare în secolul al XVII-lea, la vreun autor ca filosoful Luis Vives, care rezuma istoria Goților în Introducerea sa la opera Sfințitului Augustin, *De civitate Dei*, nu mai e vorba de un mit, ci de o simplă confuzie de nume și de o transferare de fapte istorice de la un popor asupra altului. Burebista și Deceneu vor continua încă multă vreme să fie pomeniți cu venerație în cronicile spaniole. Numele lor apar cîteodată în noi forme alterate, Zamolxemo, Deciano, Diciano, Dicano. Într-un cronicar țara *Feminei* devine *Femina*. Toată această istorie incontrollabilă începe a-și pierde ceva din creditul ei numai în vremea umanșilor, cind spiritul critic ajunge a separa pe Goți de Geți. Dacă confuzia mai reapare în secolul al XVII-lea, la vreun autor ca filosoful Luis Vives, care rezuma istoria Goților în Introducerea sa la opera Sfințitului Augustin, *De civitate Dei*, nu mai e vorba de un mit, ci de o simplă confuzie de nume și de o transferare de fapte istorice de la un popor asupra altului. Burebista și Deceneu vor continua încă multă vreme să fie pomeniți cu venerație în cronicile spaniole. Numele lor apar cîteodată în noi forme alterate, Zamolxemo, Deciano, Diciano, Dicano. Într-un cronicar țara *Feminei* devine *Femina*. Toată această istorie incontrollabilă începe a-și pierde ceva din creditul ei numai în vremea umanșilor, cind spiritul critic ajunge a separa pe Goți de Geți. Dacă confuzia mai reapare în secolul al XVII-lea, la vreun autor ca filosoful Luis Vives, care rezuma istoria Goților în Introducerea sa la opera Sfințitului Augustin, *De civitate Dei*, nu mai e vorba de un mit, ci de o simplă confuzie de nume și de o transferare de fapte istorice de la un popor asupra altului. Burebista și Deceneu vor continua încă multă vreme să fie pomeniți cu venerație în cronicile spaniole. Numele lor apar cîteodată în noi forme alterate, Zamolxemo, Deciano, Diciano, Dicano. Într-un cronicar țara *Feminei* devine *Femina*. Toată această istorie incontrollabilă începe a-și pierde ceva din creditul ei numai în vremea umanșilor, cind spiritul critic ajunge a separa pe Goți de Geți. Dacă confuzia mai reapare în secolul al XVII-lea, la vreun autor ca filosoful Luis Vives, care rezuma istoria Goților în Introducerea sa la opera Sfințitului Augustin, *De civitate Dei*, nu mai e vorba de un mit, ci de o simplă confuzie de nume și de o transferare de fapte istorice de la un popor asupra altului. Burebista și Deceneu vor continua încă multă vreme să fie pomeniți cu venerație în cronicile spaniole. Numele lor apar cîteodată în noi forme alterate, Zamolxemo, Deciano, Diciano, Dicano. Într-un cronicar țara *Feminei* devine *Femina*. Toată această istorie incontrollabilă începe a-și pierde ceva din creditul ei numai în vremea umanșilor, cind spiritul critic ajunge a separa pe Goți de Geți. Dacă confuzia mai reapare în secolul al XVII-lea, la vreun autor ca filosoful Luis Vives, care rezuma istoria Goților în Introducerea sa la opera Sfințitului Augustin, *De civitate Dei*, nu mai e vorba de un mit, ci de o simplă confuzie de nume și de o transferare de fapte istorice de la un popor asupra altului. Burebista și Deceneu vor continua încă multă vreme să fie pomeniți cu venerație în cronicile spaniole. Numele lor apar cîteodată în noi forme alterate, Zamolxemo, Deciano, Diciano, Dicano. Într-un cronicar țara *Feminei* devine *Femina*. Toată această istorie incontrollabilă începe a-și pierde ceva din creditul ei numai în vremea umanșilor, cind spiritul critic ajunge a separa pe Goți de Geți. Dacă confuzia mai reapare în secolul al XVII-lea, la vreun autor ca filosoful Luis Vives, care rezuma istoria Goților în Introducerea sa la opera Sfințitului Augustin, *De civitate Dei*, nu mai e vorba de un mit, ci de o simplă confuzie de nume și de o transferare de fapte istorice de la un popor asupra altului. Burebista și Deceneu vor continua încă multă vreme să fie pomeniți cu venerație în cronicile spaniole. Numele lor apar cîteodată în noi forme alterate, Zamolxemo, Deciano, Diciano, Dicano. Într-un cronicar țara *Feminei* devine *Femina*. Toată această istorie incontrollabilă începe a-și pierde ceva din creditul ei numai în vremea umanșilor, cind spiritul critic ajunge a separa pe Goți de Geți. Dacă confuzia mai reapare în secolul al XVII-lea, la vreun autor ca filosoful Luis Vives, care rezuma istoria Goților în Introducerea sa la opera Sfințitului Augustin, *De civitate Dei*, nu mai e vorba de un mit, ci de o simplă confuzie de nume și de o transferare de fapte istorice de la un popor asupra altului. Burebista și Deceneu vor continua încă multă vreme să fie pomeniți cu venerație în cronicile spaniole. Numele lor apar cîteodată în noi forme alterate, Zamolxemo, Deciano, Diciano, Dicano. Într-un cronicar țara *Feminei* devine *Femina*. Toată această istorie incontrollabilă începe a-și pierde ceva din creditul ei numai în vremea umanșilor, cind spiritul critic ajunge a separa pe Goți de Geți. Dacă confuzia mai reapare în secolul al XVII-lea, la vreun autor ca filosoful Luis Vives, care rezuma istoria Goților în Introducerea sa la opera Sfințitului Augustin, *De civitate Dei*, nu mai e vorba de un mit, ci de o simplă confuzie de nume și de o transferare de fapte istorice de la un popor asupra altului. Burebista și Deceneu vor continua încă multă vreme să fie pomeniți cu venerație în cronicile spaniole. Numele lor apar cîteodată în noi forme alterate, Zamolxemo, Deciano, Diciano, Dicano. Într-un cronicar țara *Feminei* devine *Femina*. Toată această istorie incontrollabilă începe a-și pierde ceva din creditul ei numai în vremea umanșilor, cind spiritul critic ajunge a separa pe Goți de Geți. Dacă confuzia mai reapare în secolul al XVII-lea, la vreun autor ca filosoful Luis Vives, care rezuma istoria Goților în Introducerea sa la opera Sfințitului Augustin,

Sensurile actuale ale angajării scriitorului CONFRUNTĂRI

Să fie care adevărată, adică literatură angajată... Iată, ca și altă dată, adevărată literatură angajată...

Jarea este o descoperire a gânditorilor și scriitorilor de stînga... Dar angajarea socio-politică, precum și cea literar-filosofică poate căpăta coloratura de stînga...

Noua dreptă a francezilor își maschează angajamentul printr-o acoperire filosofică dubioasă... Privită din această unghi de vedere, angajarea nu are valoare în sine...

Dictaturile sîngeroase, brutale, apărute pe diferite meridiane ale globului și în diferite etape ale istoriei... Dar și în epoca noastră sîngeroasele scrieri angajate...

Or, literatura este și ea o profesie de înaltă vocație și complexă deprindere a științei scriiturii... Dar și în epoca noastră sîngeroasele scrieri angajate...

Unii antici sau comentatori politici au încercat de mai multă vreme să acrediteze ideea că angajarea este o funcționare în fel în toate timpurile... Dar și în epoca noastră sîngeroasele scrieri angajate...

Examinînd obiectivele posibile ale angajării, observăm că aceasta poate avea un caracter moral, filosofic, literar, social, politic, religios, individual sau obșteșc... Unii antici sau comentatori politici au încercat de mai multă vreme să acrediteze ideea că angajarea este o funcționare în fel în toate timpurile...

spectacolul lumii

văzut de Ioan Grigorescu

Un vis în deșert (II)

Decadentă, însuși deșertul și negru, și va fi astfel încă zeci de kilometri, pînă cînd începe să se vădă în cerul albastru... Aici, la porțile deșertului, în zonele mai temperate, cu prea mare umezală...

lor cu încremenirea pustului viața poate birui încremenirea periferică a morții... Pe coloanele rectangulare ale teraselor de deasupra oazei descopăr capiteluri romane și ințeleg că pe-aici au trecut de mult pașii istoriei...

Concurenții ei în confruntarea cu pustul, pe care i-a adus secolul vizavi, rămîne autentic... Aici, la porțile deșertului, în zonele mai temperate, cu prea mare umezală...

Un vis în deșert, dar nu un vis în deșert... Un vis al nesomnului, al înălțării, al luptei încremenite cu arșiia secolului...

REVISTA STRĂINĂ

OPERA CINEMATOGRAFICĂ SATIRICĂ „Pozele despre popa și argatul său haidai”... EDITURA AMERICANĂ JOHN MURRAY prezintă în librării o ediție revizuită a lucrării lui James Hall...

ESURILE LUI BERNARD SHAW despre muzică sînt cele mai științifice lucrări scrise vreodată pe această temă... IA SĂ AGUST de început din viața la Londra, în vîrstă de 69 de ani, cunoscutul romancier englez Nicholas Monsarrat...

SENZAȚIA ÎN LUMEA LITERARĂ SOVIETICĂ o constituie apariția marelui poet Eughenie Evtuşinski ca actor în rolul interpretului de muzică de stînga Konstantin Tsiolkovski...

ISTORIA SOCIALĂ a unei familii, pe parcursul a trei secole este tema unui volum apărut în colecția Blanche a editurii Gallimard...

PROZA FLAMANDĂ este relativ puțin cunoscută publicului larg din Europa datorită răsunetului limitat a limbii de expresie și a traducerii puține...

PRIVIREA asta circulară și ardentă ca într-o marelă de apă, ovină, paralizia — în chiar dorința mea de schimbîndu-mă-n vectorul la tangentă...

STĂ DREAPTĂ AMINTIREA NĂRUIȚĂ-N DRUM Stă dreaptă amintirea năruită-n drum, a obosit să mă tot urmărească fără sens, stă animată de-un copac, pe drum...

OTTO RENE CASTILLO (Guatemala) 1936-1967... MIINE, ÎNAINTEA BILANȚULUI... Și cînd se va face socotela entuziasma a timpului nostru, de către cei înălțați...

ROQUE DALTON (Salvador) 1933-1975... BĂTÎNDU-MI CUIE-N TALPI... Ploua, în noaptea primei mele reuniuni de celulă...

GONZALO ROJAS (Chile) De dedesubt... Atunci ne-au agățat cu capu-n jos, ne-au scos singe pe ochi...

JAVIER HERAUD (Peru) 1942-1963... EU NU RID NICIODATĂ... Eu nu rid niciodată de moarte. Fur și simplu se-ntîmplat că nu mi-e teamă să mor printre copaci și păsări...

CULTURA ROMĂNEASCĂ ÎN LUME

Dan Iordăchescu: „Trebuie să asigurăm muzicii noastre culte cel puțin succesul «Călușarilor»”

„obligăție pe care, bineînțeles, nu și-o pot asuma numai interpretii... Este foarte greșită această idee despre care, vă mărturisesc, în lume nu se prea vorbește...

— Aici e problema: ce va rămîne oare din zilele noastre? Din păcate ce se scrie acum și nu numai la noi, ci cam peste tot, este confuz, lumea nu înțelege ce vrea să spună compozitorul...

— În vara așeeea se pare că mi-am scris vîntul vînt-nec-vînt. În general, cariera mea s-a petrecut între cei doi poli: muzica de cameră și vocal-simfonică pe de o parte, și muzica de operă de ceaștia parte...

— Lumea vă îndrăgește și ca interpret de române... Iubesc romania pentru cel puțin două leitmotiva ale ei: dragostea și nostalgia. Dar, ca orice genț foarte popular, a suferit denaturări, fiind confundată uneori cu cîntecul de pahar...

— Cînd el care-l prezintă se numește și Dan Iordăchescu... Silvia Zabarcenco

DIN POEZIA LUMII

... dintre acești poeți revoluționari, unii au murit în luptă, sau pe cînd îndeplineau vreo misiune insurrecțională; alții, în închisori sau sub tortură... Stă dreaptă amintirea năruită-n drum...

ERNESTO CHE GUEVARA (născut la 14 Iunie 1928, în Rosario, Argentina; ucid în octombrie 1967 la Quebrada del Yuro, Bolivia)

Stă dreaptă amintirea năruită-n drum, a obosit să mă tot urmărească fără sens, stă animată de-un copac, pe drum...

OTTO RENE CASTILLO (Guatemala) 1936-1967... MIINE, ÎNAINTEA BILANȚULUI... Și cînd se va face socotela entuziasma a timpului nostru...

ROQUE DALTON (Salvador) 1933-1975... BĂTÎNDU-MI CUIE-N TALPI... Ploua, în noaptea primei mele reuniuni de celulă...

GONZALO ROJAS (Chile) De dedesubt... Atunci ne-au agățat cu capu-n jos, ne-au scos singe pe ochi...

JAVIER HERAUD (Peru) 1942-1963... EU NU RID NICIODATĂ... Eu nu rid niciodată de moarte. Fur și simplu se-ntîmplat că nu mi-e teamă să mor printre copaci și păsări...

REDACȚIA : București, Piața Științei Nr. 1, tel. 17 32 09 ADMINISTRAȚIA : Calea Victoriei Nr. 115, tel. 50 74 96 ARONAMENTELE : 3 luni — 13 lei ; 6 luni — 26 lei ; 1 an — 52 lei Tiparul executat la : COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA ȘTIINȚEI”